

büyüme kaydedemedi. Enflasyonda kalıcı bir düşüş gözlenmediği için iç talepte de daralma oldu. Faiz oranlarının yüksek olması nedeniyle üretim ve finansman maliyetleri arttı, bu durum fiyatların da yükselmesine yol açtı. Hem tüketiciler hem de yatırımcılar daha temkinli hareket etmek durumunda kaldılar. Sanayi verilerinden bu daralmayı net olarak görüyoruz.

Döviz kurundaki artışın enflasyon artışıyla paralel olmaması, ihracatçılarımız üzerinde olumsuz bir etki yarattı. Bu durum, maliyetlerin yükselmesine rağmen ürün fiyatlarının yeterince artmamasına neden olarak firmaların kâr marjlarında azalmaya yol açtı.

İnşaat sektörü ve sanayi sektörleriyle güçlü bir bağa sahibiz, bu sektörlerde de şu an için güçlü bir büyüme kaydedilmediğini görüyoruz. Deprem sonrası afet alanlarında yapılan yeniden yapılandırma ve şehirleşme projeleri, boya sektörü için önemli bir talep kaynağı oldu tabii ancak bu, sektörün geneli için düşündüğümüzde yeterli bir talep yaratmadı. Yaşanan bu durağanlığın geçici bir süreç olduğunu düşünüyorum. Bu dönem firmalar zorluklarla başa çıkabilmek ve rekabet avantajı elde edebilmek için maliyet optimizasyonu ve verimli üretime yönelik çalışmalar yaptı.

2024 yılı sanayimiz için durağan bir yıl oldu. 2025 yılında da nispeten yatay bir seyir bekliyoruz.

2024'te yaşanan ekonomik sıkıntıların etkileri kısmen devam edecektir ancak sektörün iyileşme potansiyeli de oldukça yüksek. Yerli üretimin artması, tedarik zincirinin ve küresel pazarlarla olan bağların güçlendirilmesi ile süreç daha yönetilebilir hale gelebilir. Küresel enflasyonun seyri, sanayimizin bağlantılı olduğu sektörlerin durumu, okun yönünü belirleyecek diyebiliriz.

Boya sektörü, çeşitli endüstrilere hizmet veren çok yönlü bir alan. Bu çok yönlü kullanım, boya endüstrisinin geniş bir pazar yelpazesi sunması anlamına da geliyor. Özellikle sanayi boyalarındaki talep artışı sektörün 2024 yılına kıyasla 2025'te daha güçlü bir performans sergilemesini sağlayacaktır.

Biz, Boya Sanayicileri Derneği ola-

rak 2003 yılından bu yana sektörümüz için çalışmalar yapıyoruz. Yüzde 85 temsil oranı ile derneğimiz, sektörün gücünü bünyesinde barındırıyor. Üyelerimiz her düzeydeki sorunların tespiti ve çözümünde BOSAD çatısı altında güç birliği yapıyor. İçinde bulunduğumuz zorlu süreçleri üyelerimizin katılımıyla düzenlediğimiz toplantılarımızda aldığımız kararlarımız ve belirlediğimiz hedeflerimiz doğrultusunda en iyi şekilde yönetmeye çalışıyoruz.

CÜHEYDA ALTINOK

Cephe Sanayici ve İş İnsanları Derneği (CEPHEDER)
Genel Sekreteri

“FAİZLERİN DÜŞMESİ İLE CEPHE MALZEMELERİNDE DE CANLANMA OLABİLECEK”

Cephe malzemelerinde gerek enerji gerekse mavi yaka işçilik giderleri en temel üretim maliyet kalemleri. Asgari ücretin son dönemde enflasyonla beraber artışı tüm üretim maliyetlerine sistematik biçimde yansdı. Diğer yandan alım gücünün erimesi, üretimde istihdam edilen mavi yakayı sektör farkı gözetmeden iş yeri değişikliklerine teşvik etti. Bu durum nitelik sahibi mavi yakada daha da belirgin hale geldi. 2024 yılında asgari ücretin yıl ortasında güncellenmemesine rağmen alım gücünün azalması nedeniyle özellikle sahada çalışan uygulama ekipleri ücretlerini yükselttiler, bu da nihai metrekare maliyetlere belirgin biçimde yansdı.

Öte yandan 2023 yılı depremleri sonucunda deprem bölgesinin getirdiği ürün talebi, bir an önce yapının tamamlanma hedefi, standart altı malzeme ve sıradan işçiliklerin de bu bölgede yer almasına imkân sağladı.

Diğer yandan deprem bölgesine nitelikli ekiplerin yoğun şekilde mobilizasyonu, diğer bölgelerdeki şantiyelerde çalışan uygulamacı ekiplerde kayda değer maliyet artışlarına neden oldu.

Enflasyonu baskılama amacıyla alınan ekonomik tedbirler ve ekonomiyi soğutma amaçlı kredi faizlerinin yüksekliği, konut kredilerinde üst sınırın aşağıya çekilmesi ve krediye erişimin zorluğu, özellikle orta ve orta üstü segmentte konut satışını sınırlandırdı. Üst segment konutlarda devam eden satışlar ise sektörün lokomotifini olan konut alanında yeterli momentumu sağlamadı.

Firmaların işletme sermayesi açısından kredilere erişimi daha külfetli ve maliyetli hale geldi. Bu da özellikle işletme sermayesi zayıf olan cephe malzeme müşterilerinin ödeme enstrümanlarını da her zamankinden daha riskli hale getirdi.

Bu ortamda sermaye sahibi yatırımcılar ellerindeki nakdi finans kuruluşlarında, özellikle de faizde değerlendirmeyi tercih ettiler, bu da gayrimenkul sektörünü desteklemedi. Kamu yapıları da bütçe kısıntılarından etkilendi, burada da yavaşlama oldu. Bu durum eldeki birinci el ve ikinci el konut stoğunun erimeye başlamasıyla tekrar değişebilir.

Doğalgaz ve elektrikte yıl içinde majör bir artış olmamakla beraber, belli bir noktada üretim maliyetleri dengelense de düşük döviz kurları yurt dışı pazarlara ihracat açısından rekabette sıkıntılar yarattı. Bu süreçte yıllık belli bir dönemde Süveyş Kanalı'nda yaşanan sıkıntı, deniz yoluyla gerçekleşen navlun maliyetlerini de olumsuz yönde etkiledi.

Geçmişten gelen Ukrayna - Rusya kaynaklı jeopolitik sıkıntıların üzerine Orta Doğu'da yaşanan sıcak çatışma ve potansiyel riskler de eklendi. Avrupa Birliği'nde yaşanan kısmi durgunluk ile Birleşik Krallık pazarının henüz tam olarak canlanmaması da ihracat konusunda bazı

zorlukları da beraberinde getiriyor.

Döviz kurlarının halihazırdaki durumu ithal malzemeler açısından sektörde dönemsel bir avantaj yaratıyor.

Türkiye’de cephe malzeme ve uygulamaları konusunda geçen zamanda oluşan bilgi ve tecrübe birikimi bu pazarlarda talebin artması ve döviz kurlarının reel paritelerle işlem görmesi durumunda ihracat açısından olumlu yönde değişecektir.

2025 yılında enflasyonun düşme beklentisi durumunda özellikle ilk çeyrekte itibaren faizlerde olası bir düşme, gerek konut satışlarını, gerekse inşaat sektörünü canlandırabilecek, bu durumda da cephe malzemelerinde kayda değer bir canlanma olabilecektir.

Finans kuruluşlarının kredilerde maliyet ve erişilebilirlik açısından esneklik sağlamaları inşaat piyasasını genelde, cephe sektörünü de özelden olumlu yönde etkileyecektir. İhracat pazarlarında olası bir iyileşme, jeopolitik risklerin azalması durumunda ise cephe konusunda ihracat olumlu şekilde seyredebilecektir.

CEPHEDER olarak, 2025 yılında Mesleki Yeterlilik ile yaptığımız protokole uygun olarak yeni bir ürün grubu uygulaması için ulusal mesleki standart hazırlama sürecine gireceğiz, daha iyi uygulamalar daha sağlam binalar için bu standartların belirlenmesini önemsiyoruz.

Devam eden üye buluşmaları ile sektörel bilgilerin paylaşılması, yeni iş birliklerinin kurulmasını kıymetli buluyoruz. Diğer taraftan, daha iyi bir kentsel çevre, daha yaşanılabilir binalar için bizimle aynı düşüncede birleşen firmaları da üye olarak aramıza katmayı sürdüreceğiz. Üyelerimizin üniversite öğrencilerine seminerler vermesi de yeni yetişen potansiyel sektör çalışanlarının ilk ağızdan ürün ve ürün uygulama bilgisine, şantiye tecrübelerini öğrenmelerini sağlıyor, keyifli geçen sektör - akademi buluşmalarına ve sivil toplum örgütleriyle yerel yönetimlerde ürün ve uygulama seminer serisini sürdüreceğiz. Son olarak da disiplinler arası diyalogun kurulacağı bir yüz yüze etkinlik yapmayı planlıyoruz.

EKREM ERKUT

Isıtma Cihazları Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (DOSİDER)
Yönetim Kurulu Başkanı

“ISI POMPASI KULLANIMININ ARTMASI, İKLİMLENDİRME SEKTÖRÜNÜN GELECEĞİ İÇİN ÖNEMLİ”

Derneğimiz; uzun yıllardır oluşturduğu birikimi, tecrübesi ve üyelerinin gücü ile yaygınlaşan doğal gaz kullanımı, yenilenebilir enerji kaynakları, AB Yeşil Mutabakatı, gaz yakıcı cihazlarda hidrojen kullanımını, ısı pompaları, hibrit sistemler, değişen regülasyonlar/yasalar, yönetmelikler gibi konularda sektörümüzde ve dünyada gelişim ve değişime yön veren çalışmalarına devam ediyor.

Yeni vizyonumuz ile başladığımız 2024 yılında, resmi kurumlarda pek çok ziyaret ve bilgilendirme yaparken sektörel derneklerimiz ile toplantılar, teknik olarak gaz yakıcı cihazlar, güvenli doğal gaz kullanımı, ısı pompaları, hidrojen ile ilgili etkinlikler ve çalışmalar gerçekleştirildi. DOSİDER’in uzun yıllardır sektörümüze ve paydaşlarına önemli veri sağladığı Sektör Envanteri çalışmalarına devam edildi. Envanter sonuçlarına göre bir değerlendirme yapacak olursak; ısıtma sektörü bir önceki yıl ile karşılaştırıldığında 2024 yılının bir miktar küçülme ile tamamlanacağı görülüyor. Bu küçülmeyi açıklayabilmek için geçtiğimiz yıl daha detaylı irdelemek gerekiyor. 2023 yılı ülkemizde ve dünyada gerçekleşen ekonomik gelişmeler özelinde tüketici talebinin öne çekildiği ve bayi stok seviyelerinin yine aynı nedenlerle

yüksek tutulduğu bir yıl olarak oldukça pozitif ayrıştı ve önemli ölçüde bir büyüme ile tamamlandı. 2023 yılını bu faktörler nedeniyle ayrı bir yere koyarak son 5 yılın değerlendirmesini yaptığımızda gaz yakıcı cihazlar (kombi, şofben, kazan vb.), panel radyatör ürün gruplarında 2024 yılının 2021 ve 2022 yıllarıyla benzer bir seyir izlediğini söyleyebiliriz. 2024 yılında ısı pompası ürün grubunda yeni ürün ve hizmetler ile artış yönünde düşük hızda olumlu gelişim görülüyor.

Ülkemizin 2024 yılı Ocak-Ekim dönemi ihracatı 216.3 milyar dolar seviyesine ulaştı, İSİB verilerine göre iklimlendirme sektörü 5.9 milyar dolar ihracat gerçekleştirdi. Isıtma Sistem ve Elemanları grubu 1 milyar dolar ihracat kapasitesi ile iklimlendirme sanayi ihracatı içinde yüzde 17 seviyesinde bir paya sahip. Isıtma Sistem ve Elemanları grubunda ihracat kilogram birim fiyatı 2024 yılında 3.9 dolar/kg seviyesinde. Bununla birlikte Türkiye, kombi ve radyatör sektöründe üretim üssü olma konumunu sürdürüyor. 2025 yılında ihracatımızın 2024 ile benzer miktar ve tutarlara olacağı öngörülmüyor.

2024 yılı aynı zamanda tüm dünyada karbon salımı ve yeşil dönüşüm konularının konuşulmaya devam edildiği bir yıl oldu. Bu çerçevede ülkemizde de özellikle ısı pompası kullanımının arttığını ve aynı zamanda birçok markanın ısı pompası üretimi yapmaya başladığını, yatırım ve iş birlikleri planladığını gözlemliyoruz. Bu konunun ülkemizin iklimlendirme sektörünün geleceği açısından son derece önemli olduğunu ve bizi daha da güçlendireceğini öngörüyoruz.

Mevcut ve öngörülen ekonomik göstergeler, inşaat sektörünün yeni ruhsat sayıları vb. hususlar kapsamında 2025 yılı ile ilgili olarak; özellikle yılın ikinci yarısından itibaren pozitif bir ivmelenme ile sektörümüzün tekrar büyüme trendine gireceğini öngörmekle birlikte ülkemizdeki genel olarak ekonomik şartların iyileşmesi iş sonuçlarının en önemli belirleyicisi olacaktır. 2024 yılının sonuçları, 2025 yılı hedefleri ve gerçekleştirmelerinin üyelerimiz, sektörümüz ve tüm paydaşları için başarılı şekilde gerçekleşmesini temenni eder, sağlıklı bir yıl dileriz.